

פרוטוקול מס' 317
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום רביעי, ד' כסיון התשמ"ו - 11.6.86, שעה 9:00

נכחו:

חברי הוועדה:

א' שפירא - היו"ר
י' ארידור
י' ארצי
מ' בר-און
פ' גרופר
א' ויינשטיין
י' כהן
י' מצא
ע' סולודר
ע' עלי
ש' עמר
י' צבן
ח' רמון
מ' שטרית
א' שלום
ב' שליטא
ש' בן-שלמה
ג' שפט
ד' תיכון

נוזמנים:

א' שר - החשב הכללי
י' דרורי - הממונה על שוק ההון
י' קריידמן. ע' מודריק, א' יונס, ג' שטון, י' לייטון,
ע' שגב, נ' מיודובניק, ח' בן-דוד, ח' אברמסון - משרד האוצר
צ' דורי - משרד התעשייה והמסחר
י' גבע - פרוטארום
ב"כ אלסינט

א' קרשנר - מזכיר הוועדה
א' דמביץ - היועץ הנשפטי לוועדה
ס' אלחנני - יועצת כלכלית

רשמה:

א' ברק

סדר היום: תקנות המלווה (חברות ביטוח)(מכירת אג"ח בתוספת מחיר)
ערכות מדינה לחברת "אלסינט" בע"מ (25 ע' דולר)
ערכות מדינה לחברת תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ (\$3,190,000)
צווי תעריף המכס והפטורים ומס קניה על סובין (תיקונים מס' 15 ו-18)
צו מס בולים על מסמכים (תוספת ב') (תיקון)
שינויים בתקציב לשנת 1986
תעודות בונדס
תקנות מלווה המדינה (סדרות מסוג מירון ומסוג כרמל) (תיקון)
צו מס הכנסה (פטור ממס על ריבית) - דיבלופמנט קורפוריישן פור ישראל
פרעון מוקדם של מלווה מרצון לפי חוק מלווה מלחמה ומימון רכש - העלאת
הטכום לאישור על-ידי שר האוצר ללא אישור הוועדה והצמדת הסכום

היו"ר י' ארידור:

אני פותח את הישיבה.

תקנות המלווה (חברות ביטוח)(מכירת אג"ח בתוספת מחיר)

היו"ר י' ארידור:

הסעיף הראשון בסדר היום: תקנות המלווה (חברות ביטוח)(מכירת אג"ח בתוספת מחיר).

ר' אברמסון:

חוק החברות מלווה ביטוח מאפשר לשר האוצר למכור אגרות חוב שנמכרות לחברת ביטוח במסגרת מלווה חברות ביטוח שאנחנו לווים כספים שמקורם בחוזים לביטוח חיים או בהנחה או בתוספת מחיר. אנחנו רוצים לנצל את תוספת המחיר לפי הסכם שיש לנו עם חברות הביטוח למכירת אגרות חוב, אם חברת הביטוח משקיעה אחרי הזמן שיועד לכך לפי ההסכם בינינו לחברות הביטוח. היינו, אם חברות הביטוח צריכות להשקיע עד 31 בדצמבר של כל שנה אחוז מסויים שמקורו בחוזים לביטוח חיים שהם חתמו באותה שנה עד 31 בדצמבר, ולא משקיעות את אותו סכום כי בחוץ יש השקעות יותר אטרקטיביות, ואנחנו מעוניינים שהכסף הזה יושקע באוצר כדי להבטיח עבוטחים ולכן יש לנו ענין לגרום לכך שלא ישקיעו בחוץ אלא באוצר - לכן אנחנו מבקשים שאם אגרת חוב נקנית מכספים שהושקעו באוצר אחרי 31 בדצמבר, הט ישלמו יותר עבור אגרות החוב. זה מעין קנס על חברת הביטוח על מנת למנוע ממנה להשקיע את הכספים בחוץ.

אנו מבקשים שעבור החודש הראשון של הפיגור יהיה הקנס 10%, לפי ההסכם עם חברות הביטוח. עבור כל חודש נוסף של פיגור, הקנס יהיה אחוז אחד נוסף. גם זה מוסכם עליהם.

א' דמביץ:

אם החברה מסכימה לעשות את כל הדברים הטובים, למה היא צריכה לקבל עליה את הסנקציה?

י' מצא:

זאת בדיוק השאלה שהתכוונתי לשאול. אני מעיד על עצמי שאיננו מומחה לשוק ההון ואני לא מודע להכרח של חברות הביטוח להשקיע באגרות חוב ממשלתיות, אבל ההסבר שניתן פה לא נראה לי הגיוני. אם יש חוק שחברות הביטוח צריכות להשקיע את כספי המבוטחים באגרות חוב ממשלתיות, למה הן לא עושות את זה, למה צריך להיזקק לקנסות כדי לאלץ אותן?

ד' תיכון:

יש לי הצעה לסדר בנושא הזה. הנושא נראה לי מורכב. אני מבקש לדחות את סיום הדיון לישיבה הבאה כדי שאוכל לקיים כמה בירורים בנושא הזה עם חברות הביטוח, מאחר והן לא הופיעו.

י' מצא:

אולי אפשר לזמן את חברות הביטוח.

היו"ר י' ארידור:

היושב-ראש הקבוע קובע בענין זימון לוועדה.

י' מצא:

אני מצטרף להצעתו של חבר-הכנסת דן תיכון.

היו"ר י' ארידור:

נדחה את המשך הדיון לישיבה הבאה.

ערבות מדינה לחברת אלסינט בע"מ (25 מיליון דולר)

היו"ר י' ארידור:

הסעיף הבא בסדר היום - ערבויות מדינה. נתחיל בחברת אלסינט.

ד' תיכון:

אני מבקש להניח על שולחן הוועדה את ההסכם הפנים-ממשלתי שאושר על ידי מי שאושר ולא על ידי הוועדה בנושא אלסינט. יש התייחסות להסכם הזה, הוא איננו מונח בפנינו. הוא הסכם סודי, הוא ישנו אצלי. הנושאים שעומדים להיות גדונים כאן היום הם נושאים חשובים ביותר שיוצרים תקדימים שלהערכתך הם לא טובים. הייתי מבקש שיבוא לכאן לדיונים הללו שר האוצר ו/או סגנו כדי שיהיה כיסוי, ואנחנו נדע שיש גיבוי מיניסטריאלי לכל הבקשות שיש פה. נכון שהפקידים מייצגים את השר, אבל בנושאים כל כך חשובים שיוצרים תקדימים - - -

היו"ר י' ארידור:

אפשר לבקש שיבוא השר או כל אחד אחר, אבל בשביל הוועדה כאשר הפקיד בא בשם השר, הוא מייצג את השר. זה לא אומר שאי אפשר לבקש גם את השר. הייתי מציע שאריה שר יסביר לנו את הבקשה, ישיב על הענין של הניירות, ואז נראה מה קורה הלאה.

א' שר:

קודם כל תרשה לי לפתוח בהתייחסות להסכם אלסינט שהעלה חבר-הכנסת דן תיכון. ההסכם בהמשך למה שאמר חבר-הכנסת דן תיכון, איננו הסכם סודי, אני אניח אותו על השולחן. הוא הסכם שחתום על ידי שלושה אנשים מכובדים. הוועדה מונתה על ידי ראש הממשלה, שר האוצר ונגיד בנק ישראל. יושב-ראש הוועדה היה עכדך הנאמן, והחברים בה עוזי חצרוני מבנק ישראל ואמנון נויבך ממשרד ראש הממשלה. ההסכם חתום.

ד' תיכון:

הממשלה אישרה אותו?

א' שר:

ההסדר הזה הוא הסדר של ועדה שמונתה על ידי ראש הממשלה, שר האוצר ונגיד בנק ישראל. מסקנות הוועדה הועברו לראש הממשלה. ראש הממשלה אישר את מסקנות הוועדה.

ד' תיכון:

מה זה ראש הממשלה מאשר את מסקנות הוועדה?

א' שר:

ראש המנושלה, שר האוצר ונגיד בנק ישראל אישרו את מסקנות הוועדה.

לעצם מסקנות הוועדה.

א' שלום:

אפשר לראות את המסקנות?

א' שר:

אפשר. לצערי הרב, נושא הדיון לא היה מסקנות הוועדה, אבל אני מוכן לצל את זה.

אחיל בהסדר, מאחר וחבר-הכנסת דן תיכון מבקש לדעת. הוועדה קמה בשל בעיה שהיתה לאלסינט במצבה הפיננסי כתוצאה מהפעילות העסקית שלה.

ההסכם עצמו - ואחר-כך אני אבקש ממנהל הכספים של אלסינט לתאר - ההסכם היה שהמערכת הבנקאית תנחק 80 מיליון דולר מסך חובות אלסינט. ההסכם אומר שבמידה והמערכת תמחק את ה-80 מיליון דולר, זה יוכר לה כהפסד מס. יחד עם זאת היה שוני מאחר ולמערכת ניתנה אופציה למניות בעתיד שיכול להיות שלא יהיו שוות כלום ושיכול להיות שיהיו שוות משהו. והיה והמערכת הבנקאית תגמש את האופציה למניות, אזי תצטרך להחזיר את אותם הפסדי מס.

ד' תיכון:

תצדף את הנספח של מס הכנסה.

א' שר:

הבנקים הסכימו למחור 80 מיליון דולר. המחיקה נעשתה לא כמוחיקה רגילה אלא יש להם מחיקה עם אופציה בעתיד לרכוש מניות אלסינט. זאת אומרת, אם המניות אי פעם יהיו שוות משהו, הם יוכלו לקבל אותן. אם הם יקבלו אותן והן יהיו שוות משהו, אזי אותה מחיקה היא לא מחיקה. במקרה ויממשו את האופציה הזאת ויש להם הכנסה, אז הם צריכים לשלם מס הכנסה.

י' מצא:

מי מפצה את הבנקים על מחיקת החוב כרגע?

א' שר:

בנק שמוחק הפסד מריבית זכאי לנכות את זה מרווחי מס הכנסה. זה לפי החוק.

אני עובר על ההסכם, לפי הנייר הזה שנתן לי חבר-הכנסת דן תיכון, שאני מקווה שהוא מדוייק: הבנקים יעניקו לאלסינט הלוואה של 50 מיליון דולר (מעבר למחיקה) לתקופה של 4 שנים, בריבית של 8% לשנה, דולרי. הלוואה זו אמורה להחליף הלוואות לזמן קצר מקרנות היצוא של אלסינט לבנקים. כחלק מההסדר יינתנו למערכת הבנקאית אופציות המירות למניות אלסינט.

ד' תיכון:

אולי תסביר.

א' שר:

הבנקים מוחקים 80 מיליון דולר. אלסינט נותן לבנקים אופציות המירות למניות.

ח' רמון:

האופציות הן לרשות אלסינט או שאלסינט צריכה להנפיק אותן?

א' שר:

במסמך תראה. לפי ההסכם, הנהלות קרנות היצוא יעמידו לאלסינט אשראי של 50 מיליון דולר, במסגרת קרנות ליצוא. זה במסגרת הקריטריונים.

למעשה, עד לבקודה זו לא היינו צריכים את ועדת הכספים. בעצם, כל המערכת לא היתה צריכה את הממשלה. הממשלה מה שהיא עשתה, היא יצרה את החבילה, המסגרת, כאשר עיקר העיסקה נעשתה בין אלסינט ובין הבנקים. אבל נוצרה בעיה, שכתוצאה מהפרסומים על מצבה של אלסינט, אלסינט לא מסוגלת למכור בעולם ולהתמודד במכירות כחברה שהיא חברה מפסידה, שהבנקים גאלצו לעשות חבילה הצלה. קשה לה למכור ציוד מהסוג של אלסינט, ציוד שצריך להיות לו המשך, ולא קונים ציוד כזה מחברה שפשטה את הרגל. לצורך זה המליצה הוועדה לתת ערבויות לאלסינט בסדר גודל שלא יעלה על 25 מיליון דולר.

היו"ר י' ארידור:

הממשלה מקבלת משהו תמורת זה?

א' שר:

הממשלה מקבלת את הבטחונות הרגילים.

היו"ר י' ארידור:

אילו בטחונות? מניות?

ד' תיכון:

אולי תציג את מה היא משעבדת?

היו"ר י' ארידור:

ברור שהבנקים לקחו משהו. מה נשאר לממשלה לקחת?

א' שר:

כאשר הממשלה נותנת ביטוח במסגרת ביטוח סיכוני סחר חוץ, זה דומה לביטוח סחר חוץ. הבטחונות לממשלה הם: זכות קיזוז כנגד בטחונות אחרים שמגיעים לחברה, התמורות מהיצוא, וכאשר אתה מחלק 25 מיליון דולר שלא ניחנים בעיסקה אחת אלא בהרבה מאוד עיסקות בודדות, אלה עיסקות שבדרך כלל מסוגלות לכסות על הפסדים.

אותה ערבות אומרת שכל עוד שאלסינט קיימת אין בעיה. אותה ערבות אומרת, אנו מוכנים להבטיח לאותו לקוח שאם אלסינט תפסיק להתקיים בשנתיים-שלוש השנים הקרובות, אזי הממשלה או החברה לביטוח סחר חוץ תשפה את הקונה בגין זה שקנה את הציוד שאין לו ציוד המשכי. הערבות הזאת בשלב זה לא הוגבלה בזמן. אנחנו עומדים במשא ומתן עם החברה כאשר הערבות ניתנת כל פעם לעיסקה.

יש בהסכם עוד סעיף חשוב: הבעלים, חברת אלרון, שהיא בעלת המניות העיקרית, תשתתף בהסדר ב-30 מיליון דולר, כאשר 10 מיליון דולר זה חוב קיים שיהפוך להון בעלים, ו-20 מיליון דולר יושקעו בהון מניות.

א' ויינשטיין:

אני מבקש להעביר את נייר ההסדר לחברי הוועדה. אני רוצה ללמוד את זה. אני מציע שהדיון יהיה לאחר הלימוד.

היו"ר י' ארידור:

אני אציע שנשמע את נציג אלסינס.

ד' תיכון:

לסדר. חבר-הכנסת שטרית שמצטרף אליו עוד חבר-כנסת, דורש מזה שנה לקיים דיון בנפילתה של חברת אלסינס. איך קרה שוועדה זו נתנה את הכול והחברה אכן כשלה. נאמר לו על ידי היושב-ראש הקבוע שאכן דיון כזה יתקיים. מה שאנחנו עושים כרגע זה שאנחנו לא מתייחסים לסיבות המשבר ולמה שקרה שם, אלא אנחנו מתעסקים כבר בפתרון הבעיה. לכן אני מציע שיספרו לנו קודם מה קרה באלסינס.

היו"ר י' ארידור:

בבקשה, נציג אלסינס.

א' לנדאו:

אני סמנכ"ל לענייני כספים באלסינס, נמצא בתפקיד פחות משנה. אין לי הרבה מה להוסיף אחרי מה שאמר אריה שר, אלא אם יש שאלות.

היו"ר י' ארידור:

לא הייתי מציע שתפתח את הדברים שלך בוועדת הכספים על 25 מיליון דולר במלים "אין לי הרבה מה להוסיף". זה לא כל כך פשוט. הייתי מציע שאתה כן תסביר.

א' לנדאו:

אמרתי, למעט תשובות על שאלות.

היו"ר י' ארידור:

שמעתי את זה.

א' לנדאו:

אני רוצה להוסיף דבר אחד לדבריו של אריה שר. אלסינס נאותו תאריך, בתחילת מרס, היתה חייבת לבנקים הישראליים ולשלוחותיהם בחוץ לארץ 187 מיליון דולר. אלסינס לא יכלה לעמוד בהתחייבויותיה ואי-לכך בא הצורך בהסדר.

כל הסכומים שננקבו - 80 מיליון דולר, 50 מיליון דולר הלוואה לזמן ארוך והיתרה במסגרת קרנות היצוא, הם כולם נתון ה-187 מיליון דולר. למעט בעלי אלרון, לא הוסף כסף לאלסינס, כאשר הערכתנו היתה שהמערכת הבנקאית עלולה לאבד את כל הסכום בעקבות פשיטת רגל של אלסינס, אילולא ההסדר.

אלסינט לפני שהגיעה עט הבנקים לאותו הסדר, עיכדה תכנית הבראה והתחילה לכצע אותה. הבסיס של התכנית היה הקטנת התשתית של אלסינט. התכנית הזו עברה גם ביקורת של הבנקיט ושל משרד התעשייה והמסחר, וגם של וולק מנציגי בנק ישראל, שישבנו בזמננו עם נציגי משרד התעשייה והמסחר.

הבעיה העיקרית בתכנית הייתה לצמצם את התשתית של אלסינט שהייתה בנויה על כשלושת אלפים איש בעולם בהרבה חברות בנות ובהרבה פעילויות, ונועדה למכירות יותר מכפול ממה שמכרה בפועל.

היו"ר י' ארידור:

הייתה שאלה של חבר-הכנסת דן תיכון לגבי הסיבות, איך זה קרה. אולי תפרט את זה? אולי תפרט איך התפתח המשבר של אלסינט?

א' לנדאו:

כיוון שאני רק שנה שם, קשה לי להתייחס לזה, אלא במסגרת כללית לומר שהחברה פיתחה לעצמה תשתית למכירות כפולות ממה שביצעה בפועל, ולא הצליחה לעמוד בתחזיות המכירה.

היו"ר י' ארידור:

את זה אנחנו יודעים. אתה בא לוועדת הכספים, מבקש ערכות על 25 מיליון דולר. אתה פותח את הדבריט בהודעה שאין לך מה לומר אלא להשיב על שאלות. אז לשם מה אתה בא לוועדת הכספים? שואלים אותך, אתה אומר שאתה לא יודע.

הייתי מציע לאור העניין הזה, ההערה של חבר-הכנסת דן תיכון הייתה נכונה, הוא העיר על דיון שהיה צריך להיות ככל הפרשה של אלסינט. באת נציג, שואלים אותך ואינך יודע להסביר את זה. אני לא בא אליך בטענות כי לא היית באותה תקופה. צריך לבוא מישהו שיודע את העניין. אני מציע שנדחה את המשך הדיון כאשר יבוא נציג של אלסינט שיוכל להסביר את הרקע.

ח' רמון:

הוא סמנכ"ל כספים. יש שאלות שהוא יכול לענות עליהן.

היו"ר י' ארידור:

הוא יבוא עוד פעם.

ח' רמון:

הוא דיבר על הסדר ל-130 מיליון דולר. מה עם שאר הסכום?

היו"ר י' ארידור:

אני לא מציע שנמשיך במקוטעין. היות וברור שאי אפשר להמשיך עכשיו בדיון כולו, אז יבוא מישהו מוסמך.

ד' תיכון:

אם אתה דוחה את הדיון, אני רוצה לדאוג שבפעם הבאה לא נדחה פעם נוספת. אז אני מבקש שתזמן לכאן את נציג בנק ישראל כאשר למימון היצוא, ואת הממונה על הכנסות המדינה, מי שבקיא בחוק אלסינט.

היו"ר י' ארידור:

אני מציע שנדחה את המשך הדיון. היושב-ראש הקבוע יחליט מתי יהיה המשך.

ח' רמון:

אני מבקש שיבוא לדיון הזה הבעלים הכי רחוקים של אלסינט. אלוון הוא הבעלים של אלסינט. אני רוצה שיבואו הבעלים של אלוון (החברה להשקעות של בנק דיסקונט). אני מבקש את הצמרת של בנק דיסקונט.

ד' תיכון:

יש לי הערות לסדר בענין הזה.

ההסכם הזה היה חייב להיות מאושר על ידי הממשלה ובעקבות אישור הממשלה, הוא חייב היה להיות מונח על שולחן ועדת הכספים ולקבל את אישורה. אני מבקש שמר דמביץ יבדוק את הענין הזה ואם הוא בכלל תקף.

א' שר:

אני חולק על זה.

היו"ר י' ארידור:

אנו דוחים את המשך הדיון.

א' לנדאו:

כדי שבפעט הבאה לא יקרה אותו הדבר - הדיון היום מבחינת מה שהיה ידוע לנו היה על ערבויות. הדיון הבא אמור להיות בכל הנושא של אלסינט?

היו"ר י' ארידור:

שילוב של שני הדברים.

א' לנדאו:

אז אנחנו צריכים לדעת את מי להזמין.

היו"ר י' ארידור:

אתם יודעים.

ערכות מדינה לחברת תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטאום) בע"מ (\$3,190,000)

היו"ר י' ארידור:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר היום: ערכות מדינה לחברת פרוטאום.

ד' תיכון:

שאלה לסדר בענין פרוטאום. האם היה הסכם בין היזמים לממשלת ישראל בנושא פרוטאום והאם ההסכם שמונח בפנינו שונה מההסכם שעליו הסכימו היזמים?

א' שר:

יש לנו בעיה קטנה שנוצרה ברגע זה. הנחנו לפני הוועדה הצעה לסדר מסויים שהיה מבוסס על ההסדר הראשוני שסיכמנו עם הבנקיט לפני ארבעה-חמישה חודשים. ברגע זה מודיע לי יושב-ראש פרוטארום שקסע מסויים שהיה צריך לעשות הבעלים איננו קובל על הבעלים. מכאן אני מבקש דחיה בדיון.

היו"ר י' ארידור:

היות שאריה שר אומר שההסכם לא קיבל על קטעיו אישור של הבעלים, נדחה את הדיון. אבל אני מכין שיש הכחשה בנושא הזה מצד מר גבע. אז אני מבין שהמינימום שישנו זה אי הבנה. לכן אני חושב שאת הדבר הזה צריך לברר מחוץ לכתלי הוועדה וזה מה שהייתי מציע. נדחה את המשך הדיון. זה יכול להיות היום. אחט יכולים לברר את הענין בחוץ. אני דוחה את המשך הדיון עד בירור אי ההבנה הזאת.

ח' רמון:

אני חושב שגם אם אי ההבנה הזאת תיפתר הענין לא ייגמר רק בפרוטארום. אני מבקש לדון בתעשיות האלקטרוכיניות. יש פה כמה וזכרות שמסובכות אחת בשניה, המדינה מעורבת בחלק מהפעילויות, ואני מבקש לכן שהדיון יהיה בהקשר הזה ולא שבעוד שבועיים נדון בערכות אחרת.

י' צבן:

העליתי את הנושא ולא אפסיק מלהעלותו בקשר לנושא של פרוטארום. יכול להיות שצריך להקים ועדת משנה שתבדוק עם מפקדת הג"א ותראה את התיק שאני ראיתי. אינני חושב שוועדת הכספים שמודעת לפוטנציאל של הסיכון הקיים בפרוטארום, יכולה לדון בהשקעת כספים בלי שיעבירו את המפעל למקום אחר.

- - - - -

(מכאן היו"ר א' י' שפירא)

י' כהן:

אדוני היושב-ראש, חיכיתי לך להצעה לסדר.

ביום שני כאשר עלתה הבקשה שלנו לשמוע את דו"ח הוועדה לנושא הקבלנים, ואנחנו יודעים באיזו מידה הדבר אקוטי ומחייב דיון, הבטחת שנקיים דיון ביום רביעי עם המשלחת.

היו"ר א' י' שפירא:

שמעתי שיש ועדת משנה בראשות חיים רמון, ושמעתי שהם הוזמנו לוועדה הזו.

י' כהן:

זה מחייב דיון במליאת הוועדה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני כיושב-ראש מכבד כל ועדת משנה שקיימת, ואני נותן את מלוא אמוני לכל יושב-ראש שמנהל אותה. מי שביקש את הדיון היה חבר-הכנסת יהושע מצא, ומיד הלכתי לבדוק הזמנת רן חקלאי. אז נאמר לי שהוא הוזמן לוועדת המשנה בראשות חבר-הכנסת חיים רמון.

ח' רמון:

היתה צריכה להיות ישיבה והקבלניט דחו אותה.

י' מצא:

על אותו משקל אני מבקש שסולל-בונה יילך לוועדת משנה.

אדוני היושב-ראש, אנחנו מבקשים דיון במליאה.

י' כהן:

דחוף.

היו"ר א' י' שפירא:

נזמין את רן חקלאי לוועדה.

י' מצא:

אדוני היושב-ראש, יש לי משאלה שאני לא יכול להעלות אותה כעשר אתה נעדר מהישיבות. אני לא מקבל את שיטת העבודה על פיה אנחנו יושבים כאן בזמן ישיבת המליאה של הכנסת. אני מוחה נגד זה.

כמו-כן אני לא מקבל את העובדה שאתה מאריך את הישיבות עד השעה שתיים או שלוש אחר הצהריים. אני מבקש לחזור לנוהלים המקובלים בוועדה הזו שעל פיהם לא מקיימים ישיבות בזמן המליאה, וצריך שייצא חוזר קבוע עד איזו שעה מתקיימת הישיבה.

היו"ר א' י' שפירא:

הודענו בצורה מסודרת שהיום תחייב ישיבה עד השעה אחת, וזה היה על דעת כל החברים.

י' מצא:

זה לא חוקי.

י' צבן:

זה לא חוקי, אני רוצה להיות בעליאה.

א' ויינשטיין:

יש רק דבר אחד שהוא דחוף. יש צווי מסי עקיפין שנדונו הרבה זמן. אם זה היום לא מאושר, הדברים מתבטלים, ואלו הם דברים מאוד סכניים.

היו"ר א' י' שפירא:

לגבי המליאה אני רוצה לומר כך: על פי תקנות הכנסת אני יכול לקבוע פעמיים ביום ישיבות. רציתי לקיים את הישיבה היום מאוחר וחבר-הכנסת דן תיכון ביקש עד אחת, והסכמתי לזה. זה היה על דעת החברים. אולי בכלל נגמור קודם לכן את כל הנושאים.

י' מצא:

אדוני היושב-ראש, החלטות שתקבלנה אחרי השעה אחת-עשרה, אני מבקש עליהן רוויזיה.

צווי תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין (תיקונים מס' 15 ו-18)

היו"ר א' י' שפירא:

הסעיף הבא בסדר היום: צווי תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין (תיקונים מס' 15 ו-18). בצו הראשון מדובר על המכס הכללי ומציתים למעט מיוחדים.

ד' תיכון:

למה הוטל ה-2%?

היו"ר א' י' שפירא:

מקובל לאחר שוועדת משנה סיכמה שהוועדה מאשרת. האם אתה מערער על הסיכום?

ד' תיכון:

ודאי שאני מערער. מדובר כאן בתוספת מכס של 2% על כלל המוצרים. היות והנושא הוא יותר מקצת רציני, אז אני מבקש בנוסף לדברים שנאמרו בוועדת המשנה שיסביר לנו נציג המכס במה מדובר ולמה זה דרוש.

י' ארד:

מדובר על 2% היטל על כל המוצרים המוגמרים. ההיטל הזה מכניס 150 מיליון דולר לשנה וזה נותן הגנה מסוימת ליצור המקומי. ברור שהיום אין לוותר על ה-150 מיליון דולר. זה קיים, זאת הארכה.

ד' תיכון:

מתי הטלנו את זה?

י' ארד:

ב-1983. מטעם זה הפך להיות גם ענין פייסקאלי וגם ענין הגנתי ואתה לא יכול לבטל אותו. היום אתה לא יכול לוותר על 2% הגנה על היצוא.

ד' תיכון:

אני לא מערער.

היו"ר א' י' שפירא:

אני רוצה להביא לזה שוועדת משנה דנה ומקבלים את זה.

ד' תיכון:

מאחר ואתה בקיא בנוהל, הנוהל אומר שמותר לחבר שהוא לא חבר בוועדת המשנה לשאול שאלות. אני לא רוצה דיון מחודש, רק הסבר על מה מצביעים.

איך זה מזדהה עם מה שאנחנו חתומים עם השוק המשותף ועם ארצות-הברית?

י' ארד:

זה מזדהה. בהסכט עם ארצות-הברית כתוב שאם יש לך בעיות במאזן התשלומים, דברים מסוג זה אפשר לעשות.

ד' תיכון:

בשעתו הסכרנו שיש לנו מלחמה ואנחנו מממנים את המלחמה. האם אנחנו הופכים את זה להיטל לאורך זמן, אז בוא נעגן את זה במסגרת חקיקה כללית ולא תצטרך לבוא לכאן כל שנה.

היו"ר א' י' שפירא:

בינתיים נאריך.

י' ארד:

בזמנו היתה בעיה פיסקאלית, אבל גם היתה בעיה של מאזן התשלומים שעדיין קיימת. לפי הסכמים בינלאומיים אסור לעגן את זה בחקיקה קבועה.

א' ויינשטיין:

לפני ההצבעה אני רוצה לומר שהיו שתי בעיות שהתעוררו למעשה בוועדת המשנה: 1. הנושא של מחברים, סיכות. היו ערעורים מצד יצרנים ויבואנים. נפגשנו אתם. מוסכם על יצרנים ויבואנים ולשכות המסחר וגם על משרד התעשייה והמסחר, לעשות שינויים שלא קיימים כאן, הורדה קטנה מעבר למוצע כאן. מאחר והמכס רוצה לחשוב על זה, והיה נייר שלא הגיע אליו, בגלל העיתוי אנחנו מבקשים לאשר את זה היום, וייתכן שבעוד כמה שבועות יהיה שינוי.

2. כנ"ל, יש נושא לגבי מציתים, וייתכן שבעוד כמה שבועות יהיה שינוי.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מעמיד להצבעה את שני הצווים.

ה צ ב ע ה

הוחלט: - על-פי הטלצת ועדת המשנה למסים עקיפים לאשר ולהניח על שולחן הכנסת.

צו מס בולים על מסמכים (תוספת ב') (תיקון)

י' ארד:

בקשר למס בולים: פטרנו משכנתאות ממס בולים. היה ניסוח שלא ישים מבחינת הפרוצדורה. ההוראה לא היתה ישימה. הבנקים נוהגים כך, ומה שמוצע כאן בא להקל על הזוגות הצעירים. תהיה תעודת זכאות ולפי זה יקבעו.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לאשר

ערבות מדינה לחברת העשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ (\$3,190,000)

ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, אי אפשר לקיים עכשיו דיון על פרוטארום. זה נושא רחב.

היו"ר א' י' שפירא:

אני רוצה לשמוע למה דחו את הדיון על פרוטארום.

י' ארידור:

הדיון נדחה כי כאשר התחיל הדיון בוועדת הכספים נסתמנה אי הבנה בין נציגי משרד האוצר ובין נציגי פרוטארום. לכן ביקשתי מהם לצאת החוצה ולברר את אי ההבנה. אם יש הבנה, אפשר להמשיך בדיון. אבל חבר-הכנסת חיים רמון ביקש בהסכמת כולם שהדיון יחרוג מהבקשה הזאת לבעיה של כל המפעלים הפטרוכימיים. הסכמתי גם לזה, אבל זה לא אומר שאי אפשר היה להתחיל לפחות בדיון היום.

א' שר:

רק עדכון. היה לנו בסיס מסוייט שעליו התכוונו לבקש מוועדת הכספים ערכות לפרוטארום. ההסדר הזה היה מותנה בהכנסת כסף על ידי הבעלים ועל ידי גורמים אחרים. אנחנו מבינים כרגע שהבעלים לא מוכנים להכניס את הכסף בצורה שאנחנו מוכנים ללכת להסדר, ולכן ביקשנו לדחות את הדיון.

י' גבע:

הבעלים מוכנים לקיים את ההסדר שהיה להם עם השרים כפי שכתוב. הבעלים מוכנים לתת קו אשראי עד לביצוע אותו סעיף בסכום דומה. הבעלים לא מוכנים לתת הלוואת בעלים כפי שכתוב במכתב ליושב-ראש הוועדה.

היו"ר א' י' שפירא:

מה זאת אומרת? רוצים לתת קו אשראי ואחר כך להפוך את זה להלוואת בעלים?

י' גבע:

לפי מכתב השרים, זה יהפוך להון מניות. הם מוכנים לכך. הם לא מוכנים בתקופת הביניים שזה יהיה הלוואת בעלים שיש לה מעמד נחות. הם מוכנים לתת את הסכום הזה כאשראי שיש לו מעמד שונה, במקרה של פשיטת רגל.

היו"ר א' י' שפירא:

על איזה בטחונות הם מוכנים לתת?

י' גבע:

הם מוכנים לספק לנו חומרי גלם ודברים אחרים עד לאותו רגע שהממשלה מאשרת את זה להפוך להון מניות. הם לא מוכנים לתת את זה כהלוואת בעלים שעומד בשורה אחרונה של כל ההלוואות.

א' שר:

עלינו זה לא עקובל, משום שהיה לנו הסדר מסוייט שנבנה על בסיס הנחיות מסויימות. ההנחיות לא מתקיימות. קו אשראי לא זהה להלוואת בעלים. נחזור לוועדה כאשר נגיע להסדר מוסכם.

היו"ר א' י' שפירא:

אין אנחנו בית משפט. מי שפונה אלינו זה תמיד האוצר. הוויכוח איתו ולא אתנו. אז כל עוד שהוא לא בא עם דבר שלם לכאן ואומר זה מה שגמרנו וזה מה שאנחנו מבקשים, אין ועדת הכספים יכולה לדון.

ש' עמר:

מה יקרה אם זה יידחה?

י' גבע:

בתחילת יוני הגענו לשיא היצור מיום קיום החברה. המחירים טובים וקונים בחו"ל את כל התוצרת שלנו. בגלל הדחיות האלה יש לנו קושי כי הבנקים לא מכבדים את הפניות שלנו.

היו"ר א' י' שפירא:

כל עוד לא הגעתם לסיכום, אנחנו לא יכולים לדון.

ב' שליטא:

אדוני היושב-ראש, מעבר לבדיקה המקצועית של הרווחיות ושל סיכויי היצוא של המפעל הזה, זהו מפעל ייחודי וחשוב מאוד שהוא יתקיים. הוא חייב להיות קיים במדינת ישראל.

י' ארצי:

לסדר. מלבד אישור צווי המכס, דחינו היום הכול. אנחנו מזמינים משלחות ואחר-כך דוחים נושא אחרי נושא.

ח' רמון:

אין בקשה, אז אנחנו לא דחינו.

היו"ר א' י' שפירא:

לא יכולנו לדעת שאין תיאום ביניהם.

י' ארידור:

מר שר הודיע שהוא לא פונה לוועדת הכספים.

א' שר:

יש עוד אפשרות: ניתן לאשר את הבקשה כפי שהגשנו.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מציע לאשר כפי שהאוצר ביקש, ואחר-כך אם הוא לא יקיים - - -

ד' תיכון:

אנחנו מעורבים בזה אישית. ערבות המדינה שנתנו התמוססה.

היו"ר א' י' שפירא:

מה זה אישית?

ד' תיכון:

אם היה כאן חבר-הכנסת זייגר הוא היה מספר לך מה הלך בנושא הזה. אז אתה רוצה
לאשר את זה צ'יק-צ'אק?

היו"ר א' י' שפירא:

על בסיס מה שהאוצר ביקש.

י' ארצי:

אני רוצה לבקש מנציג האוצר, אולי הוא יכול מתוך הקומפלקס הזה שהוא מביא -
ויש פה נקודה שנויה במחלוקת - להגיש לנו הצעה בשם האוצר כדי שנעזור למפעל בסיוע
ביניים.

ש' עמר:

אני רוצה להבין: איך נוצרה הסתירה בין מכתבם של שרי האוצר והתעשייה והמסחר
ובין עמדת הפקידות במשרד האוצר?

א' שר:

נבנה הסכם מסויים. ההסכם הזה לא קיים. לאחר מכן ניסינו לבנות פקאג' שבנוי
על אותו הסדר ויחד עם זאת לא מחליש את הבטחונות של המדינה. כפי הנראה הבעלים
לא מסכימים לתנאי אחד, ולכן אני לא מביא לדיון את הנושא.

שינויים בתקציב לשנת 1986
פניה מס' 32 של הממונה על התקציבים (סולל-כונה)

היו"ר א' י' שפירא:

אנחנו עוברים לנושא סולל-כונה.

ד' תיכון:

אני מבקש שמר פוגל יהיה כאן.

א' שר:

הגשנו בקשה לשינוי בתקציב. אטכיר את הבקשה הספציפית ואחר-כך אבקש את נציג
אגף התקציבים שיציג את ההסכם עם סולל-כונה.

במסגרת תכנית ההבראה של סולל-כונה אותה יציג עוד מעט עמית מאגף התקציבים,
התחיבה חברת העובדים להגדיל את הון המניות הנפרע של סולל-כונה ב-67.5 מיליון
ש"ח, קרי 45 מיליון דולר. לצורך זה מבקשת חברת העובדים למכור מניות בנקאיות
שמוחזקות על ידה בסכום 45 מיליון דולר. מדובר על מניות בנקאיות בלתי סחירות.
המכירה צריכה להיות מאושרת בהתאם להסדר על ידי נגד בנק ישראל ושר האוצר.
המניות תימכרנה לקופות פנסיה שירכשו את המניות באמצעים החופשיים.

הנדינה באמצעות חברת מ.י. נכסים (זו החברה לאחזקת נכסים שמחזיקה את המניות הבנקאיות שהממשלה רכשה בשוק לאחר התמוטטות הבורסה על מנת לייצב את הון המניות) הסכימה לרכוש מקופות הפנסיה את המניות האמורות. בתמורה ממכירת המניות ירכשו קופות הפנסיה אגרות חוב לעשרים שנה, אגרות חוב מאוהו סוג שהונפק לקופות הפנסיה.

אנחנו מבקשים לאשר הוצאה מותנית בהכנסה בסך 67.5 מיליון ש"ח, לצורך מתן הלוואה למ.י. נכסים.

היו"ר א' י' שפירא:

לדעתי, זה דבר מאוד מעניין. אלו הן מניות בנקים שממשלת ישראל נתנה על זה ערבות. זהו חלק מהמניות שאסור למכור אותן עד 1988. הם היו צריכים להחזיק את המניות האלה עד 1988 ואסור למכור את זה. הלוואי והיינו יכולים לעשות את הסידור הזה עם כל מניות הבנקים. מה ה"טריק" שעושים פה? הופכים את זה לאגרות חוב לעשרים שנה, במקום לחמש שנים, וקופות הגמל הולכות לקנות את אגרות החוב האלה לעשרים שנה. דהיינו, את ה-45 מיליון דולר שצריכים לבוא לפרעון ב-1988, הופכים לאגרות חוב לעשרים שנה וקופות הגמל קובות את זה.

ח' רמון:

זה אחד הפתרונות הטובים ביותר למניות הבנקים שצריכות להיפדות ב-1988. אני אומר לאוצר להציע את זה לכל מי שמוכן לקבל את זה. אם היה כתוב פה כל דבר אחר ולא סולל-בונה, היית מסכים.

ד' תיכון:

אם היה כתוב על זה בנק דיסקונט, היית צועק.

ח' רמון:

אין לי ענין כלכלי ביחס לבנק דיסקונט. התנגדותי היא בגלל שרקנאטי לא התפטר.

היו"ר א' י' שפירא:

חברת העובדים קיבלה ערבות המדינה ב-120 מיליון דולר, ו-45 מיליון דולר אלה הם חלק מה-120 מיליון דולר. זה מה שאנחנו קוראים נוסטרו.

ד' תיכון:

זה נוסטרו מסוג חדש.

ח' רמון:

נוסטרו עשו בלי הגבלה.

י' ארידור:

זה היה צריך להיות נוסטרו. אילו זה היה תלוי בי באותו זמן, זה היה נוסטרו.

י' דרורי:

אני רוצה להסביר את זה: הסדר מניות הבנקים חלק גם על מניות הנוסטרו של אותן מניות שחברות הוויסות החזיקו וסכומן היה כ-900 מיליון דולר. נקבע שהסדר לא יחול על בעלי ענין, והיתה השאלה מה זה בעלי ענין. לצורך זה ממשלת ישראל הקימה ועדת

שרים מיוחדת לאחר שיוורם ארידור החפטר. יושב-ראש הוועדה היה דוד לוי שהיה סגן ראש הממשלה, והוא טיפל בזה.

באותו הדיונים לקביעת מי הם בעלי ענין, הם סווגו לשלוש קבוצות: 1. בעלי ענין ברור לכל ענין, ועל קבוצה זו לא חלה ההגנה; 2. קבוצה שניה של חברות שאמרו שהמניות שלהן הן מניות רגילות; 3. הייתה קבוצה אמצעית שלא ידעו איך לסווג אותה ואמרו שהיא תהיה יצור מעורב והתנאים שלה יהיו כמו נוסטרו.

ד' תיכון:

זה אושר בוועדת הכספים?

י' דרורי:

כל ההסדר אושר. זה לא אושר בוועדת הכספים. ועדת הכספים לא אישרה מי הוא בעל ענין.

לגבי יצור הבינים הזה שלא ידעו איפה לסווג אותו, סיווגו אותו שהוא כתנאי נוסטרו. כלומר, ההגנה חלה עליו. ב-1988 הוא זכאי לקבל 1.4 דולר. אבל באופן פורמאלי אותם גופים התחייבו שלא ימכרו אלא באישור מיוחד של שר האוצר ונגיד בנק ישראל. מדובר על סכום כולל של כ-200 מיליון דולר. זה בעיקר שתי קבוצות גדולות: קבוצת חברת העובדים 120 מיליון דולר, מתוכם 90 מיליון דולר בקרן ההשקעות של חברת העובדים - - -

ד' תיכון:

איך הם הגיעו לבעלות על מניות?

י' דרורי:

אני לא יודע. לא הייתי בוועדה.

הקבוצה השניה היא אניות מסע אל-ים, קבוצת רקנאטי, 45 מיליון דולר, והם קיבלו את הסטטוס המעורב. כלומר, זכאי להגנה אבל חסום למסחר אלא באישור הרשויות וועדת השרים של דוד לוי.

היו"ר א' י' שפירא:

לא ראו בחברת העובדים בעלי ענין כמו משפחת רקנאטי.

ח' רמון:

יש שלושה סוגים כאלה והם ככל הנבקים.

י' ארידור:

יש שלושה סוגים: בעלי ענין, בעלי ענין פרוטקציוניסטים שמקבלים הגנה, ובעלי ענין אחרים.

ד' תיכון:

יש לי שאלה מקדמית: איך המניות האלה הגיעו לחברת העובדים? אני שואל את זאת כדי להבין את ההסדר שנעשה, ההסדר שנקרא נוסטרו.

ח' רמון:

קנו בבורסה.

היו"ר א' י' שפירא:

אולי תסביר את עצמך?

ד' תיכון:

בהחלט. היה כאן חבר-כנסת בשם אמרי רון אשר במשך השנתיים מאז משבר מניות הבנקים דרש נהאוצר להציג את הסכם הנוסטרו. אנחנו לא ידענו שחברת העובדים נכללת בהסכם הנוסטרו. כאשר פרץ המשבר היינו צריכים להגדיר לגבי איזה מניות הממשלה נותנת את הביטוח שלה. היתה גישה שאלה שבישלו את הדייסה, אלה לא יקבלו את ההגנה של 104. אז היו ויכוחים שונים ומשונים, הוקמה כאן ועדה פנימית של שלושה חברים, והוועדה הזו היתה צריכה להביא לוועדת הכספים את כל הפירוטים שנקראים נוסטרו. הוועדה הזו לא הגיעה מעולם אל מליאת הוועדה, ואותו חבר כנסת חזר ודרש את הפירוטים.

מה זה נוסטרו? כאשר בנק היה מווסת את המניות, הוא היה קונה ומוכר. ביום שפרץ המשבר וירד המסך או עלה המסך, נתפסו בנקים עם 900 מיליון דולר.

ח' רמון:

מיליארד ו-100 מיליון דולר.

ד' תיכון:

כאשר הריעו את המסך, נתגלו הכושות, ואז היינו צריכים להחליט למי נותנים את הביטוח ב-88-1987, וב-1986 לקשישים. היה ויכוח גדול. כי מה קורה? אלה שבישלו את הדייסה, כאשר נתפסו עם המניות, ביקשו למכור את המניות האלה ולקבל את ה-104 ב-1988.

היינו סבורים שמי שאשם צריך להיות נענש, ורצינו לדעת מי כלול בהסכם הנוסטרו ובאיזה סכומים מדובר. כל הנושא הזה היה נושא סודי כשם ש-מ.י. נכסיט בהתחלה כל הפעילות שלה היתה פעילות סודית, כי היה צריך לקלוט סחורה בבורסה והממשלה קנתה את המניות בימים הראשונים אחי הסדר.

אני מבקש לדעת מי נכלל בהסכם הנוסטרו, זאת אומרת כמה מניות נתפסו בכל בנק מעבר לבעלות הראשונית. למשל, אם יש לבנק דיסקונט מניות, אני מכיר בעניין זה. אבל אם יש למישהו בבעלות פרטית - מה לחברת העובדים ולעניין הוויסות? אם אומרים שהוויסות נעשה באמצעות חברת העובדים, צריך לבוא ולומר לנו את זה כאן. אז כל עוד לא מגליט מה היה בהסכם הנוסטרו וכל עוד היה הסדר שאושר בוועדת הכספים והסכום הזה לא אושר בוועדת הכספים, אני לא יודע מה עומדים להפשיר היום.

באיזה שער אתה מחשב את המניות האלה - בשער של הבורסה היום או ב-104?

י' דרורי:

בשער של היום בבורסה.

ד' תיכון:

תגיד לנו באיזה מחיר אתה מחשב את כל העיסקה הזו.

י' דרורי:

הפרטים הסופיים עוד לא סוכמו, אבל מדובר במחיר הבורסה מינוס.

מה המשמעות? היום שיעור התשואה לפדיון הוא 11.25%, כאשר באגרות חוב דולריות רגיליות מחיר התשואה לפדיון על אותו בסיס נסו בין 5 ל-6 אחוז. זאת אומרת, בכוונת הממשלה לפדות פדיון מוקדם ב-11.5%. זה דבר טוב.

ד' תיכון:

תסביר לי איך המניות האלה ששייכות לחברות העובדים הוגדו כמניות נוסטרו. הלוא חברות העובדים זה לא בנק. זה גוף הסתדרותי.

י' דרורי:

יותר ממה שיש בהחלטת הממשלה אני לא יכול לומר, מאחר שהנושא של בעלי ענין הוא לא חד וחלק אלא יש שיקולים.

ד' תיכון:

במניות האלה קיימו את הוויסות?

י' דרורי:

אני לא יודע.

ד' תיכון:

אז למה זה נכלל בנוסטרו?

אם אתה אומר שחברת העובדים היא לקוח רגיל, למה אתה כולל אותה בנוסטרו?

י' דרורי:

זו הממשלה.

ד' תיכון:

אני לא מתכוון אליך אישית.

י' דרורי:

אתה מדבר אל מר דוד לוי.

ד' תיכון:

אני מדבר לממשלה. דוד לוי לא ייצג את עצמו. אני מדבר על הממשלה. דוד לוי דיבר בשם הממשלה. אני שואל איך המניות האלה הוגדרו כנוסטרו. האם חברת העובדים לקחה חלק בוויסות?

יש לי שאלה אליך, אדוני היושב-ראש, אני לא יודע אם קראת את דו"ח ועדת בייסקי. יכול להיות שהממשלה ערויחה מהעיסקה הזאת, והעיסקה הזאת טובה לכל הצדדים. אבל אנחנו חיים בעידן של ניהול תקין. מה אומרים לנו בבקשה הזאת? את מה שוועדת בייסקי מזהירה אותנו מפניו. ועדת בייסקי אומרת שהבנקים שעבדו לצורך הוויסות את קרנות הנאמנות ואת קופות הגמל. זאת אומרת מכרו מניות לא על פי השיקול

הטוב לעמית אלא על פי השיקול הטוב לבנקים. עכשיו אתה בא, חודש לאחר שהדו"ח הזה פורסט, ואתה נותן גושפנקה לחברת העובדים לעשות מניפולציות במניות על חשבון העמית בקרנות הפנסיה. יכול להיות שהממשלה מרוויחה מזה, אז תעשה את ההסדר הזה לכולם בפרהסיה ולא מתחת לשולחן.

לי יש מניות של ההסדר. אני רוצה שתשחרר אותי, אני במצוקה, אין לי מה לאכול. תן לי קרן פנסיה. כל אחד יעשה לך את העיסקה הזאת אם תיתן לו קרן פנסיה. אם עושים את ההסכם הזה, אתה שובר את הסכם החסימה, אז תשבור לכל עם ישראל. לאחר ועדת בייסקי אתה מעז לבוא לוועדה עם דבר כזה? לאחר שהוועדה אמרה שזו הטיית שערים? אתה יכול להגיד שזה טוב לממשלת ישראל כי במקום פדיון ב-1988, זה לעשרים שנה.

יש הנהלה לקרן הפנסיה, שתגיד שהם מסכימים. כאשר הם ייתקעו, הם יגידו שחייבת אותם לקנות אגרות וזו לעשרים שנה. היות והפרוטוקול הזה יהיה פעם חומר לוועדת חקירה כאשר קרנות הפנסיה תתמוטטנה, אני רוצה שהדברים שאתה אמרת יהיו כתובים. אם פגעתי במישהו, אני מתנצל מלכתחילה. אני אומר, גם אם הממשלה מרוויחה, המניות הללו נחסמו עד 1988. עושים עיסקה מכובדת. אם אתם עושים עיסקה לסולל-בונה, תעשו אותה לכל עם ישראל בתנאים שווים. אני אומר שמפלים לרעה ומעדיפים מיגזר מסויים. אז את כל סקטור יהיה הסדר משלו, אני נגד. להציל את סולל-בונה בצורה מכובדת ומסודרת, כן. את אתה אומר, אני רוצה לעזור לסולל-בונה, אני רוצה להפשיר את הכסף שהוקפא בנוסטרו - ואני לא מסכימ להגדרה שזה בנוסטרו, זה צריך להיות סגור, הם יכולים ללכת לבורסה לניירות ערך. ימכרו את זה, השער יירד ב-30% ביום אחד, למחרת יעלה בחזרה. זה מה שצריך לעשות. אז אומרת לי הממשלה, הם יקחו את הכסף, ומה תעשה חברת העובדים בכסף? יקנו מניות? יאכלו אוכל? הם ממילא ימחזרו אותו. אבל הדרך הטובה היא לא לעשות הסדרים חשאיים.

ע' סולודר:

למה זה הסדרים חשאיים? זה בוועדת הכספים.

ד' תיכון:

אדוני היושב-ראש, אני מזהיר את עצמי ואת כל חברי הוועדה לעזור לסולל-בונה בדרך המכובדת, המקובלת, לא בהסדרים שהם חד צדדיים ולדעתי לא חוקיים, וזאת לאחר שוועדה ציבורית מזהירה אותנו מפני מה שנעשה. אז אנחנו נותנים היום אישור לענין הזה?

א' ויינשטיין:

לקופות הפנסיה גמל וחסכון יש כספי צבירה מהותיים מדי חודש. הם משקיעים את כספי הצבירה באגרות חוב לטווח ארוך. אנחנו אומרים לגוף שיש לו מניות, אתה יכול לממש אותן היום נגד אגרות חוב ובכספי הצבירה שלך לוקחים מניות לזמן קצר והופכים אותן לאגרות חוב לזמן ארוך. אני אומר, אם אנחנו הולכים לשיטה כזאת, נדון בשיטה ואז נאמר למי שיש מניות בנקאיות והוא במצוקה - זה יכול להיות קבלנים פרטיים או חברות כמו פרוטארום ואחרות - נאפשר להם לממש מניות ולקבל את התמורה ולאפשר לקופות פנסיה, לקופות חסכון של בנקים ולקופות גמל לרכוש. אני יכול לדון במסגרת מדיניות האם אנחנו הולכים לזה או לא.

כי מה קורה כאן? אנחנו דנים היום בעוכדים, בקבלנים. יש לנו טעם אחד מצב שאנחנו מוצאים סידור לחלק אחד מהעובדים במשק ולחלק שני במשך חודשים אין פתרון. אולי יש פה הצעה לפתרון. נניח שלקבלנים פרטיים יש מניות חסומות.

ח' רמון:

אין.

יש שני מושגים: יש נוסטרו ויש בעלי ענין. כל מה שאנחנו מדברים עכשיו זה ה-200 מיליון מה שהוגדר כבעלי ענין בדרגה מטויימת בוועדת השרים. מה שכן, אני התנגדתי בוועדה להסכם בניגוד לדן תיכון, כי באותה ישיבה לא קיבלנו שום פירוט אפילו כמה הנוסטרו. שאלתי את נגדי בנק ישראל כמה הנוסטרו, בכמה מדברים, במיליארד וחצי, כשני מיליארד, ולא אמר לא. אמרתי אז שלא יכול להיות דין אחד לקרבנות ודין אחד לעבריינין.

א' ויינשטיין:

יש לי בעל חברה, יש לו מניות בנקאיות, הוא לא יכול להשתמש בזה אפילו כבטחון.

ח' רמון:

זה לא נכון עובדתית. יש שלושה סוגים בהסדר: יש סוג אחד שהן מניות ההסדר שיש להן מועד פרעון ואתה יכול למכור אותן כל יום בבורסה. יש סוג שני שאין להם ביטוח וזה מה שהוגדר כבעלי ענין. דין הנוסטרו כדין מניות שאפשר למכור בבורסה כל יום. ה-900 מיליון אפשר למכור כל יום בבורסה.

היו"ר א' י' שפירא:

לא נכון. זה חסום.

י' דרורי:

הם זכאים לקבל את ה-104, אבל התחייבו לא למכור עד 1988.

ח' רמון:

זה היה בנוסטרו. יש דבר שלישי שזה יצור הכלאיים שיכול למכור באישור. יש כאלה שאין להם ביטוח וזה בעל ענין פרופר.

י' ארידור:

למה שלא נראה את כל ההחלטה?

ד' תיכון:

אנחנו לא יודעים. לא ידעתי מעולם שחברת העובדים נתפסה, כי זה היה סודי עד רגע זה.

ח' רמון:

יש 200 מיליון דולר שהם סגורים וניתן לפדות לכולם. בסגורות האחרות אין בעל עסק כי הוא לא יכול לסגור. אין חברה שיכולה ללכת לבנק לחסום את המניות שלה בלי הגבלה. עצמאי קטן מכסימום 5 אלפים דולר. לא קיים המצב שאתה מתאר. המצב קיים רק לגבי 200 מיליון דולר שהם באישור הנגיד ובאישור שר האוצר יכולים לפדות אותם קודם.

א' שר:

להעביר אותם, לא לפדות אותם.

ח' רמון:

הייתי כמעט היחיד בוועדה שהתנגד שהנוסטרו כולו, ל המיליארד וחצי, יהיה בהסדר, בלי קשר לאיזה בנק, בניגוד לכמה חברים שהיום אומרים דברים אחרים. אז כולם הצביעו בעד הענין הזה, כולל הנוסטרו, ללא שום הבדל. כל ענין אגרות החוב לא נדון בנוסטרו אלא לגבי מניות שליטה. כי טענו גופים כמו אל-ים וכמו חברת העובדים שזו לא שליטה אמיתית. ישב מי שישב והחליט מה שהחלט, אבל אלה החלטות שעל פי הן הגופים במשק חתמו הסכם. לא יכול להיות שאחרי שגוף חתם על הסכם עם הממשלה, פעל עסקית כפי שפעל, ולא חשוב אם אני מרוצה מההסכם או לא, אבל יש הסדם שדין המניות האלה הוא כזה - לא יכול להיות שנגיד עכשיו שאנחנו רוצים לפתוח את ההסכם.

ד' תיכון:

מה דין ההסכם?

ח' רמון:

אין מחלוקת על זה עם האוצר.

י' מצא:

אדוני היושב-ראש, אני מודיע לך, אם תהיה החלטה, אני מבקש רוויזיה, כי בשעה אחת-עשרה אני עולה למליאה.

ח' רמון:

יש 200 מיליון דולר, וזה המצב העובדתי. לגבי ה-200 מיליון דולר הוחלט שניתן לפדות אותם לפני 1988 אם שר האוצר ונגיד בנק ישראל מסכימים. זה מה שהוחלט, החלטת ממשלת ישראל ב-1983. תבדוק עם מר דרורי אם זו החלטת ממשלה, ודוד לוי היה אחראי. יש 200 מיליון דולר שעליהן החליטה ממשלת ישראל, ועדת שרים בראשות דוד לוי.

י' מצא:

אני מבקש לראות את המסמך הזה.

ח' רמון:

יש החלטה שעל פיה פועלים.

אם זאת תהיה הבעיה, שיבוא השר דוד לוי ויעיד שזו היתה החלטתו. על פי החלטותיו סוכם הענין ופעלו הגופים העסקיים. אני לא חושב שאחרי שלוש שנים יכולה ועדת הכספים להגיד שהחלטה מוצאת חן בעיניה או לא.

היו"ר א' י' שפירא:

חבר-הכנסת דן תיכון רוצה שהיום ועדת הכספים תדון כמה שעשה דוד לוי אז.

ד' תיכון:

לא.

ח' רמון:

אני לא מציע לפתוח היום את כל הנוסטרו אם כי ברצון רב במסגרת הפרק בדו"ח וועדת בייסקי לגבי ההסדר, צריך לראות את זה. אבל לא בהקשר הזה. בהקשר הזה זה חלק מההסכם שצריך לקבל אותו.

מכיוון שזה כך, מה שאנחנו צריכים לדון, אם רוצים חברים לאמת את האינפורמציה לגבי החלטת הנמשלה על 200 מיליון דולר, זכותם לאמת. אבל אחרי שמאמתים את זה, אז העניין הוא עיסקת המאה מבחינת הנמשלה. כי במקום לפדות ב-1988 דוחים לעשרים שנה. הייתי מציע אותה עיסקה גם לאל-ים.

אבל יש לי פה בעיה וזה העניין של קופות הפנסיה. קופות הפנסיה צריכות לרכוש את המניות מהאמצעים החופשיים. פה אתה מקטין למעשה את הקטע של האמצעים החופשיים של קופות הפנסיה, וזה לא נראה לי. לא נראה לי ש-7%-8 שיש להם היום תאמר להם שלא תיתן להט גם את זה.

ד' תיכון:

ההסתדרות תאמר.

ח' רמון:

קופות הפנסיה צריכות להתנהל לפי האינטרסים שלהן. או שאתה אומר, אני מחייב אתכם לקנות 94%, ויכול להיות שנקבל את זה. אבל אתה לא יכול להגיד שזה כאילו מהאמצעים החופשיים שלהם, ומצד שני לחייב אותם שיהיה במסגרת הזאת.

אי לזאת, אני לא רואה שום סיבה, חוץ מהעניין שכתוב על זה סולל-בונה, להתנכל להצעה. לומר שחברת העובדים עסקה בוויסות לאחר שיש דו"ח בייסקי, אז אפשר להגיד הכול. תצא הודעה לעתונות ונגמור הכול. אבל אין קשר בין הוויסות והנוסטרו לבין הבקשה הזאת.

י' מצא:

למה אתה עושה את ההפרדה הזאת בין ההצעה הזאת להסדר הכללי?

ח' רמון:

קיבלנו החלטה עקרונית שאם ההסדר הזה יהיה ככתבו וכלשונו - ואני הייתי מאלה שדרשו שחברת העובדים לא ישנו פה אפילו פסיק, והעניין לא נוח לסולל-בונה - אזי נאשר את ההסכם.

י' מצא:

אנחנו נדון בהסכם.

ח' רמון:

היו חברים מהסיעה שלך שכך התבטאו. למה צריך את העניין הזה? על מנת שההסכם יהיה ככתבו וכלשונו. כי חברת העובדים התחייבה להכניס 45 מיליון דולר לסולל בונה. כאשר תבעתי שכל ההסדרים יהיו כמו הנוסח הזה, שהבעלים יכניסו כסף, היו כמה מהקבלנים שאמרו מה פתאום, לא יכולים לעמוד בזה. אני לא אומר לעשות הקבלה מוחלטת לסולל-בונה, אבל באה חברה גדולה שאני לא רוצה להזכיר את שמה, ואמרה, אני לא מסכימה מהאמצעים שלי להכניס אגורה. באה חברת העובדים, עושה הסדר כזה, מכניסה 45

מיליון דולר, מפטרת ומוכרת נכסים במאה מיליון דולר, ומקילה בעקיפין על פתרון הסדרי הנגניות, ואנחנו נתנכל לזה? אין לחברת העובדיט כסף אחר. אם היא תיקח את הכסף ותלך לבלות, לא תוכל להכניס את הכסף לסולל בונה ולא יהיה הסדר לסולל בונה.

י' מצא:

היא לא הולכת לבלות אבל היא קנתה מגרש.

ח' רמון:

על זה נדון כשיבוא ההסכם. תגיד שהם צריכים למכור במאה מיליון דולר וקנו בעשרה מיליון דולר. זה התנאי שיחתמו הסכם. בלי זה אין הסכם. האוצר רוצה להיות בטוח ש-45 מיליון הדולר נכנסים לשם, ועד אז הוא לא יכול לחתום הסכם. זה יותר בטוח לנו כחברי ועדה שרוצים שההסדר יהיה. אם לא רוצים שתכנית ההבראה של סולל-בונה תצא מהכוח לפועל, אז שיאמרו את זה.

ד' תיכון:

אני נגד התכנית. זו לא תכנית הבראה, זו תכנית קבורה.

ח' רמון:

שתקום סיעת הליכוד או חברים בא ויגידו שהם נגד תכנית ההבראה ואז לא נדון על השטרות האלה. אבל ללכת ובכל סוף נאום להגיד שאנחנו בעד התכנית כאשר כל הנאום הוא נגד, זה מה שמדאיג אותי.

ד' תיכון:

תכנית ההבראה היא לא תכנית הבראה. אמרתי את זה במליאה וראש הממשלה קפץ.

ח' רמון:

אני לא יודע אם תכנית ההבראה תבריא את סולל בונה. תאמין לי שאני דואג יותר מכמה חברים בענין הזה של הקבלניט הפרטיים. זה סיפור אחר. אבל אתם לא רוצים, אז תגידו שלא רוצים להבריא את סולל-בונה, רוצים לחסל אותה. אף קבלן פרטי לא מוכן לקבל בתנאים האלה של סולל-בונה סיוע ממשלתי. אף אחד לא מסכים להשקיע. היחיד שהיה זה גינדי ואמרתי את זה לפי שהוא התאבד.

י' מצא:

אתה יכול להשוות את סולל בונה כחברה עם מיליארד דולר ומגרשים?

א' ויינשטיין:

לקבלנים הפרטיים הכול משועבד. הביעה היא חוסר הצדק בטיפול.

ח' רמון:

אני יודע מה מטפלים ומה לא מטפלים בענין הקבלנים הפרטיים. יש בעיה קשה ונקבעו קריטריונים. אבל יש חלק מהקבלנים הפרטיים שרוצים כסף בלי שאף אחד מאתם יהיה מוכן לתת להם את זה כמו שהם רוצים. הם רוצים לקבל כסף בלי שיהיה פיקוח על זה ובלי שנדע על זה.

א' ויינשטיין:

חודש אין קריטריונים? הוועדה לא קבעה קריטריונים?

ח' רמון:

יש קריטריונים. הוויכוח הוא על איך מבצעים את הקריטריונים. נקבעו שלושה קריטריונים למי מסייעים. דורשים שהבעלים או החברה ישתתפו בענין, רוצים שהבנקים יוותרו על חלק מהכסף ואז הממשלה תסייע. יש ויכוח על הענין הזה. בדיוק מה שיושם כסולל בונה דרשה הממשלה מהקבלנים הפרטיים. אני מבין שאי אפשר ליישם את כל ההסדר עם סולל בונה על הקבלנים הפרטיים.

י' מצא:

אני לא יכול לסלוח על סידרי הדיון הזה. אני רוצה להשתתף במליאה.

ח' רמון:

אני מבקש, אדוני היושב-ראש שתעמיד את הנושא להצבעה. הענין ברור.

ד' תיכון:

הענין לא ברור. יהיה כאן דיון.

ח' רמון:

אני מבקש מהיושב-ראש להעמיד להצבעה את הבקשה כפי שהיא, עם מה שנוגע לבקשה. מי שלא רוצה להצביע בעד הבקשה, שלא יצביע. ואז נדע מי רוצה לסרפד את ההסכם ומי לא רוצה לסרפד אותו. אני מבקש שתקבע זמן לדיון, נסיים אותו ונצביע.

ע' עלי:

המליאה התחילה לעבוד עכשיו.

היו"ר א' י' שפירא:

אתם לא משתתפים כל יוסכשיכות. הודענו שלשום על דעת כל החברים שיושבים פה היום עד השעה אחת. אני לא מסוגל כל יום להתחיל את הוויכוח מחדש.

א' ויינשטיין:

סיכמנו שאם יש הודעה מראש ממשיכים.

ע' סולודר:

אני רוצה לומר משהו בעקבות הדברים של חבר-הכנסת חיים רמון. יכול להיות שהענין הוא לא שגרתי כי הנושא הוא לא שגרתי, ויכול להיות שעושים פה דבר שלא עשו קודם ולא יעשו אחר-כך, כי יש פה ענינים מיוחדים. עד כמה שאני הבנתי זה מוסכם על האוצר ועל הנוגעים בדבר, וזה דבר שלא נוגד הסכמים שנעשו קודם.

אבל אני רוצה להגיד דבר אחר. יש לי הרגשה לא טובה מכל הדיון שמוכא בנושא שהכותרת שלו נוגעת לסולל-בונה. הייתי בין אלה שאמרו שצריך לפתור את הבעיה של ענף במצוקה, אותו הדבר לסולל-בונה ואותו הדבר לקבלנים פרטיים. ישכנו על זה וקיימנו דיונים ארוכים ובסופו של דבר הצבענו פה אחד על הסיכום. עכשיו מוכא דבר שהוא חלק מהסיכום. אז יש לנו דרך אחת להגיד, עד שלא נפתור את כולם, לא נפתור לאף אחד. אז יתאבדו ויתפטרו. או שנמצא פתרון לאחד ונוציא אותו מהמצוקה, וזה לא מזיק לאחרים. אנחנו יודעים שגם לא כל הקבלנים מוכנים ללכת בקריטריונים שהצענו אותם. שמעתי את חבר-הכנסת דן תיכון שהציג את העמדה הקיצונית מדוע לא לארש, ומצד שני את

חבר-הכנסת חיים רמון, ואני מוכנה לשמוע את נציג האוצר ואת מר דמביץ האם העיסקה הזאת חוקית. אבל אני מרגישה שיש פה התנגדות פוליטית, רצון למשוך ענין, ובסך הכול העובדים שייכים לכל המפלגות. ניתנו פה תנאים לסולל-בונה שבעצם גומרים את סולל-בונה. אז במקום לעזור, שמים פה מכשולים, וזה לא מקובל עלי.

לכן אפשר לקבל עוד הסבר של האוצר או של מר דמביץ בענין חוקיות ההסדר, וצריכים להצביע.

ש' עמר:

לי קצת קשה להבין את רוח הדברים של הישיבה הזאת, כי אומרים הכול פרט לעצם הנושא עצמו. הרי ישנם תאריכים שהאוצר קבע לישום והם כבר עברו. ואז אמרו שזה בתהליך. אני יודע שפיטרו מעל אלפיים עובדים. האוצר דרש לפי ההסכם שחברת העובדים תשקיע 45 מיליון דולר. במקור לי ידוע שהאוצר ידע שזה הבסיס החוקי שלו. זה לא שהוא בא ואמר, חברת העובדים תארגן 45 מיליון דולר מתרומות מחבריה, אלא אז ידעה הממשלה מה המקור של ה-45 מיליון דולר. הממשלה, סולל-בונה וחברת העובדים עומדים בקריטריונים של ההסכם שאנחנו תבענו אותם.

אני בעמדה שונה מידידי חבר-הכנסת חיים רמון לגבי קרנות הפנסיה. לי אין מכשול שאם יגדילו מ-92% ל-94% - - -

ד' תיכון:

יש מכשול.

ח' רמון:

אתה לא יכול לחייב אותם.

ש' עמר:

לא מחייבים אותם. באים ומציעים להם. הממשלה אומרת שזה רק מהנכסים הפנויים. לא אומרים תכניס את זה בתוך ה-92%. אם תהיה קרן פנסיה שתוצה את זה, היא תיקח את זה.

אשר לויכוח העקרוני שהיה כאן, הלוואי שאפשר היה להגיע להסדר דומה לגבי עוד חברות, שפרעון המניות יידחה לעשרים שנה.

אולי אפשר לבקש מהממשלה תכנית איך היא רואה את אוקטובר 1988. זה חלק ממה שהיא רואה. הלוואי ויהיו עוד עיסקות כאלה.

אדוני היושב-ראש, צריך להתמקד בבקשה, לראות אם ההסדר של סולל-בונה עומד בקריטריונים שקבענו.

י' ארצי:

אנחנו יושבים כאן כדי לקדם דברים על ידי בדיקה. כאשר דברים בשלים להכרעה לא צריכים לעכב אותם. עולה כאן עכשיו הבעיה של סולל-בונה, והשאלה היא איך מזרימים את הכסף ומנין לוקחים את הכסף. הממשלה דורשת מחברת העובדים 45 מיליון דולר. נמצאה דרך טובה כדי לגייס את ה-45 מיליון דולר. לוקחים מניות שמתחררות בעוד שנתיים וחוסמים אותן לעשרים שנה. הופכים אותם לכסף ומנצלים את הכסף הזה למסגרת התכנית הממשלתית. הדבר הזה לא יחזור לגבי הקבלנים הפרטיים. אם יתברר כמרוצת המסא ומתן שהסדר זה יכול להתאים לחברות קבלניות שונות, אולי אפשר לעשות זאת, אבל אין סיכוי שהדבר הזה יחזור לגבי חברה פרטית, כי זה לא קיים. אין כאן מי שלא רוצה לעזור לקבלנים הפרטיים כאשר הם משחפים פעולה במסגרת של הסדר מינימלי.

אנחנו מדברים חודשים על הזרמת כסף לשובים חקלאיים, והיות ולא מוצאים את הדרך, הכסף מונח באוצר, והשובים מתמוטטים.

היו"ר א' י' שפירא:

הכול אמת אבל הכסף לא מונח באוצר.

י' ארצי:

כאן מצאו את הדרך. אני יושב מלא הערכה לחבר-הכנסת דן תיכון על הידענות שלו ועל היכולת לקשור כל דבר למה שהיה לפני חמש שנים. אבל השיטה הזאת לא טובה בכל מקרה. אם הנושא בשל, כואו נעביר אותו. מחר תבוא תכנית אחרת ונבדוק ונקדם את הדברים. לא נעכב כל דבר, כי אני שואל את עצמי לפעמים האם אנחנו מודעים לאילו נזקים אנחנו גורמים לכל מיני חברות, בני אדם והתארגנויות בגלל דברים שאינטעומדים במסגרת ביקורת אמיתית.

לכן אני חושב שהתכנית הזאת טוב ביותר. אם נישהו יכול להביא תכנית אלטרנטיבית, שיגיד. אבל אם אין תכנית אחרת, הבה נצביע.

היו"ר א' י' שפירא:

אני רוצה להגיד לחבר-הכנסת שליטא, בקשר לאחיות שכתבת לי, זה שייך לוועדת העבודה והרווחה. זה לא שייך לוועדת הכספים.

א' שלום:

מאחר והנושא נדון בהרחבה על ידי כמה חברים, רציתי להוסיף רק כמה מלים. חבר-הכנסת דן תיכון, אני במיוחד רוצה לדבר אליך. קיימנו דיון על הנושא של סולל-בונה, אתה לא היית פה. הביאו את התכנית הכולל של פוגל ודנו בה כמה ישיבות. היו בה כמה ערכיבים. נאמר שאם חלק מהתכנית הזאת לא תבוצע, אזי לא תהיה שום הבראה. זה היה נושא פיטורי העובדים, 2,000 במספר, זה היה הנושא של ההסדר עם הבנקים על חלק מהנכסים, נכירת נכסים פלוס השתתפות עצמית של הבעלים, חברת העובדים. גם אז נאמר שחברת העובדים אין לה המזומנים והיא הודיע במפורש שהיא תממש את נושא המניות הבנקאיות.

י' ארידור:

זה לא כספי חברת העובדים, אלא כספי הטמסלה.

א' שלום:

יכול להיות שאתה צודק.

היו"ר א' י' שפירא:

מאותו רגע שהם נחנו ערכות על המניות האלה, זה של הממשלה.

א' שלום:

לגבי שאר ההסדרים, המדינה לא נתנה ערכות מדינה. לסולל-בונה המדינה לא נתנה ערכות לגבי יתר ההסדרים, והבנקים הסכימו לא לקבל את ערכות המדינה. זה בעצם מימון ביניים לחברת העובדים כדי שכל הקומפלקס ייעשה. במקום כעוד שנתיים, נקבע שחברת העובדים תוכל למכור את המניות בלי להביא זה לוועדת הכספים, ומבקשים לזה מימון ביניים.

ד' תיכון:

ללא הבנתי את דכריך.

א' שלום:

אם מימון הביניים היה מקופת האוצר, היתה בעיה. אבל פה קונים אגרות חוב לעשרים שנה. אני חושב שמבחינת האוצר זה עדיף.

ד' תיכון:

אי אפשר לעשות את זה. אני מדבר על הצד האסתטי.

א' שלום:

אז בוא נפריד בין הצד החוק לצד העקרוני.

ד' תיכון:

אי אפשר לעשות את זה בצורה הזאת.

א' שלום:

אין דבר בעולם שאי אפשר לעשות. אפשר לעשות שינוי בחוק. בשנה שעברה היו חוקים והשנה שינו אותם. שינוי אפשר לעשות. לדעתי זה טובת מדינת ישראל שלוקחים אגרות חוב לעשרים שנה במקום לפדות בעוד שנתיים.

ד' תיכון:

אבל על חשבון העמיתים. חברת העובדים מכריחה את קופות הפנסיה.

א' שלום:

אני חושב שאם מר דרורי ומר אריה שר יסבירו את העניין, זה יהיה טוב מאליו. ואז אם לא נאשר את ההסדר הזה, כל תכנית ההבראה לא תהיה ברת ביצוע, והנזק יהיה חמור יותר מההסדר הזה. צריך לשקול מה טוב יותר. לכן אני חושב שאנחנו צריכים להכריע אחרת כל התכנית לא תצא לפועל.

היו"ר א' י' שפירא:

רבותי, אני רוצה להגיד כמה דברים. כיושב-ראש על פי תקנון הכנסת אני יכול לקבוע ישיבות בלי לשאול את החברים, ומי שבא - בא, ומי שלא בא - לא בא. שאלתי חברים והסכימו לשבת עד השעה אחת.

עכשיו לנושא. יש לי שאלות ואני רוצה להבין את העיסקה. אני מבין שקודם כל אם רוצים שסולל-בונה - אני אומר את זה לפרוטוקול כי יהיו עוד הרבה ועדות חקירה והמדינה הזאת תלך לעזאזל מועדות חקירה ולא מעסקים, ועדת חקירה אחת תגמור את ועדת החקירה השניה - אני רואה עכשיו את 11 אלף העובדים בסולל-בונה. אנחנו לא למדנו את תכנית ההבראה, ואני אומר לפרוטוקול, שאני לא מאמין בתכנית ההבראה של סולל-בונה. אבל האלטרנטיבה יותר גרועה, כפי שאמר אדם בגיל 90 - לא ידוע מה הוא צריך לעשות, אבל האלטרנטיבה יותר גרועה. אני לא מאמין לשום תכנית הבראה, גם לא של אלסינס. מחקו 80 מיליון דולר, והיות וזה לא שייך לחברת העובדים, כולם שותקים. מה זה ה-80 מיליון דולר של אלסינס? זה של ממשלת ישראל. כי מניות הבנקים שייכים לממשלה, ולא ביקשו אישור ועדת הכספים, והבנקים מחקו 80 מיליון דולר. אני

לא בטוח עם כל העיסקה של סולל-בונה חבריא את סולל-בונה, אבל הממשלה החליטה, יש קואליציה. גם אני יכול כמו חבר-הכנסת דן תיכון להודיע לכל דבר לפרוטוקול שאני מתנגד, ואז כל ועדת חקירה שתקום לא תוכל להאשים אותי.

ד' תיכון:

אתה לא צריך להגיד את זה.

היו"ר א' י' שפירא:

כי אתה התנגדת להרכבה דברים. אני אומר את זה לחיוב. באופנה יותר יפה להגיד להרוג את כולם. הרבה יותר קל להגיע לסגנון שמדבר חבר-הכנסת רמון על הבנקים. אני גם כן יכולתי להיות באופנה. באופנה זה גם להרוג ולשחוט.

ח' רמון:

אני מוחה בתוקף על זה. מי שהורג ושוחט זה הם אותנו.

ד' תיכון:

אדוני היושב-ראש, אני חייב להגיב על הדברים שלך. אתה צריך להבין מה זה פרלמנט. זה איזון בין הזרוע המבצעת לזרוע המפקחת. אתה היית רוצה שנאמר אמן על מה שעושה הזרוע המפקחת. לוקחים 45 מיליון דולר שהיום אתם רוצים ללכת לבורסה הם לא יכולים. הם צריכים לקבל אישור מהממשלה. זה חסום. מה אומרת הממשלה? לוקחים ועושים מזה אגרות חוב ממשלתיות לעשרים שנה. הולכים לקרנות הפנסיה, לא על זה שחייבים להפקיד באוצר אלא ל-8% שזה חופשי לגמרי, ואומרים, במקום שחקנו משהו חופשי בשוק, אתם תקנו את אגרות החוב האלה לעשרים שנה. אז יוצא מזה שמכריחים את קרנות הפנסיה לקנות ב-45 מיליון דולר מהכסף החופשי שלהם את אגרות החוב הממשלתיות. זאת אומרת, הופכים את המניות האלה לאגרות חוב שמכריחים את קרנות הפנסיה לקנות.

י' דרורי:

לא מכריחים.

היו"ר א' י' שפירא:

האם מישהו ברחוב יקנה את זה לעשרים שנה? מצד שני, אין לסולל-בונה אפשרות. על פי תכנית ההבראה הזאת שאני לא מאמין בה - אין לה אפשרות לעשות את העיסקה בלי שיכניסו את הכסף הזה. הממשלה מכריחה בחוזה להכניס את הכסף הזה.

י' ארידור:

אם הממשלה היתה מוותרת על הסעיף הזה בחוזה, היא היתה חוסכת לה 45 מיליון דולר.

ד' תיכון:

היא היתה מגייסת את זה מהציבור.

י' ארידור:

אם הממשלה היתה מוותרת על התנאי שחברת העובדים תשקיע בסולל-בונה, היא היתה חוסכת 45 מיליון דולר. העיסקה טובה לממשלה.

ד' תיכון:

אני אומר שאסור לעשות אותה בצורה הזאת.

היו"ר א' י' שפירא:

ב-1988 הממשלה חייבת לפרוע את מניות הבנקים ב-104. יש לה שיקולים. במקום לפרוע במזומן ב-1988, יותר טוב שהיא הופכת את זה היום לאגרות חוב לעשרים שנה וקרנות הפנסיה קונות את זה.

ד' תיכון:

הדרך לא נראית לי.

היו"ר א' י' שפירא:

אתה אומר שכל יהודי שישד לו חבילת מניות שמיד הממשלה תהפוך לו את זה לאגרות חוב והוא יילך למכור לקרנות הפנסיה.

ד' תיכון:

נכון.

היו"ר א' י' שפירא:

זאת אומרת מה שמפריע לך זה לא עצם העיסקה אלא מפריעה לך הדרך. זאת אומרת מכיוון שאתה חושב שעשו פה דבר מיוחד לחברת העובדים. אז קודם כל מה שאני הבנתי, שעוד חבילה כזאת יש רק באל-ים.

ד' תיכון:

לא. הנה הרשימה.

י' דרורי:

היושב-ראש צודק.

היו"ר א' י' שפירא:

אילו היינו יכולים למצוא פתרון לכל מניות הבנקים להפוך אותן לאגרות חוב לעשרים שנה, היינו רוקדים כבר עכשיו את הריקוד של שמחת תורה.

ד' תיכון:

אני אומר שסוף סוף אני מקבל את המסמך הסודי. לא ידעתי. היה כאן חבר-הכנסת אמרי רון שניסה להשיג את המסמך הזה במשך שנתיים ולא הצליח. לא ידענו מה יש במסמך הזה. זה מסמך סודי. אז סוף סוף קיבלנו אותו. אז כאשר קיבלנו מן הדין שנלמד אותו.

אני לא נגד השגת הכסף לסולל-בונה. אבל לאחר דו"ח בייסקי, אי אפשר ללכת בדרך הזו. שהממשלה תמצא דרך נקיה ואלגנטית יותר שתהלוך את הנורמות שנקבעו לאחר ועדת בייסקי. אתה לא יכול ללכת בדרך הזאת חודש לאחר דו"ח ועדת בייסקי.

ח' רמון:

הבעיה היחידה היא מדוע מחייבים את קרנות הפנסיה.

י' דרורי:

נשרד האוצר ואגף שוק ההון ממונה על קרנות הפנסיה, וכאשר היו דיונים באוצר, הנקודה שעלתה פה שאסור לעשות דבר שמרע את מצבן של קופות הפנסיה, עלתה גם שם. לקרנות הפנסיה יש כסף חופשי שיכולות להשקיע אותו. מה עושות קרנות הפנסיה? בדרך כלל מפקידות את זה בפקדונות צמודים בבנקים ואז מקבלות יותר מ-6.25%. אנחנו אמרנו שלא נסכים שקופות הגמל יעשו עיסקה כפויה. איך זה נפתר? קרן הפנסיה מאחר שיש לה אפשרות טובה יותר, היא צריכה לקנות את אגרות החוב בפחות מערכן הנקוב, לתת ביטוי לכך שהיא מקבלת תשואה גבוהה יותר מ-6.25%. כלומר, קרן הפנסיה תקבל את התשואה הרלבנטית המקבילה למה שיכולים לקבל בשוק החופשי. המשמעות שתקנה בפחות ממאה, ואז יש לה תשואה כדאית. זאת העיסקה.

א' ויינשטיין:

אתה ממסד את הסיכון.

י' דרורי:

המשמעות היא שחברת העובדים לצטרך לממש את הנכס הזה בפחות ממחיר הבורסה על מנת שהתרגיל הזה יסתדר. קרן הפנסיה תקבל יותר מ-6.25% הממשלתי.

היו"ר א' י' שפירא:

יש לה ברירה לא לקנות?

י' דרורי:

היא לא רוצה מניה דולרית לשנתיים. זה לא מעניין אותה. קרן הפנסיה מעוניינת לקנות עניות בנקאיות דולריות לשנתיים, היא רוצה אגרות חוב ממשלתיות. לכן אנחנו אומרים שקרן הפנסיה נשמרת על ידנו, לא נרשה לעשות עיסקה לא כדאית לה. היא תיקח בחשבון שזה נכס חסר סיכון ותעשה את החשבון שלה. באותם תנאים אם יבוא אל-ים ויגיד שהוא רוצה להמיר לעשרים שנה, נסכים. לצערנו, אף אחד לא יבוא.

מדוע פסלנו את האפשרות שהעלה חבר-הכנסת דן תיכון - לשחרר את המניות האלה במסחר רגיל בבורסה? ברגע שיהיו במסחר רגיל, הם יתפזרו בבורסה וב-1988 יבואו אלינו.

ד' תיכון:

לגבי קרנות הפנסיה, אם היינו מקבלים מכתב מהקרנות שיפעלו לפי השיקולים הכלכליים שלהם ויחליטו מה שהם רוצים, הייתי מקבל את זה. אבל אני לא רוצה שבעוד כמה שנים יאמרו שוועדת הכספים הכריחה את קרנות הפנסיה לקנות את הנכירות האלה.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מציע שנצביע על העניין ונגיד מראש בהצבעה שאין אנחנו רואים בהצבעה הזאת הכרח לקרנות הגמל אלא אם הם רוצים בזה מתנאים כלכליים. נבקש שיכתבו את זה למר יהודה דרורי כי הוא האיש שעובד אתם.

ד' תיכון:

זה מקובל עלי. אני מצביע בעד. יש לי רק בקשה אחת. כמה חברים פנו אלי וביקשו לא להצביע היום. אני בינתיים רוצה ללמוד את המסמך הסודי הזה. אני מבקש שתערוך את ההצבעה ביום שני כסעיף ראשון בסדר היום. אני יכול לבקש את דחיית ההצבעה כהתייעצות סיעתית, אם אתה רוצה.

היו"ר א' י' שפירא:

אם אתה רוצה התייעצות סיעתית, אין מה לעשות. יש דמוקרטיה. אני רק רוצה להודיע שהדיון נגמר.

חבר-הכנסת דן תיכון, אני רוצה שיהיה בינינו סיכום. קופות הפנסיה יכתבו למר יהודה דרורי מכתב שהם יפעלו לפי השיקולים הכלכליים שלהם, הם לא רואים בזה הכרח לקנות את המניות. הדיון נגמר, פרט לחבר-הכנסת יהושע מצא שניקש גם כן להשתתף בדיון. לאחר שהוא ידבר, אני רואה בזה סוף הדיון, ואני אביא את הנושא להצבעה בישיבה הבאה של הוועדה.

ד' תיכון:

הערה פרוצדורלית לנוסח של הבקשה שמוגשת על ידי האוצר. אני מבקש שיפסיקו את הנוהג שזה הוצאה מותנית בהכנסה. זו הוצאה רגילה וכאשר מדברים על הגרעון, צריך לכלול את זה בהוצאה.

א' דמביץ:

זה לא כך.

ח' רמון:

על מנת שנגע בענין קרנות הפנסיה, אני מבקש שתגידו בדברי ההסבר שקרנות הפנסיה ירכשו את המניות לפי שיקוליהן העסקיים.

י' מצא:

אדוני היושב-ראש, אני לא מקבל את הודעתך על פיה תם הדיון היום, למרות שאני יודע שזו זכותך לקבוע. אני לא מקבל את זה בגלל שחברים שנעדרים נמצאים במליאה.

אני מאושר מכך שחברי הכנסת יורם ארידור ודן תיכון נתנו הסכמתם להצעה שמובאת. אני לא אתן את ידי לזה. אני לא חושבים שיכולים לפצל את הדיון על סולל-בונה - - -

י' ארידור:

זה לא גמר הדיון על סולל-בונה.

י' מצא:

לא יכולים לפצל. אני חושב שזה לא נכון כיוון שהתקשנו בוועדת הכספים ואמרנו שנדון על החוזה כולו. זה חלק מהחוזה. זה שהיום מפצלים זה לא בסדר. אמרנו שנדון על המכלול כולו תוך הצגת ההסכם בפנינו. כיוון שזה לא נעשה כך, אני מציע לחברי מסיעת הליכוד שלא להצביע בעד זה ולא לפצל את הדיון אלא לאחד אותו כדי שנוכל לדעת מה קורה בנוסף לכך במיגזר של ענף הבניה בכלל. כאשר שאלתי בחוץ את רן חקלאי עד מתי תמתינו, עד שתייבנה עוד התאבדויות, הוא הסתובב, נתן את הגב ואמר שהוא לא מדבר עם חברי כנסת. אז הוא ידבר בוועדה. אני רוצה לדעת מה הוא עשה כדי שלא יהיו עוד התאבדויות.

ש' עמר:

משחמע שאתה מאשים את רן חקלאי.

י' מצא:

אני מאים את הנוהלים. אני רוצה לדעת מה מתקדם בנושא הזה.

ש' עמר:

רן חקלאי עשה את עבודתו נאמנה.

י' מצא:

כולם ממלאים את חפקידם נאמנה. גם אתה.

אני מדבר כרגע לנושא שאני רוצה שיובא בפנינו מה מתקדם בכל ענף הבניה. כאשר יושב-ראש ועדת המסנה בא ומודיע לנו, ואני מבין את הקושי שאי אפשר להלביש את החליפה שחפרו לסולל-בונה לקבלנים אחרים והם לא מוכנים לקבל את התנאים של סולל-בונה, זה ברור לי לגמרי. אמרתי שהם לא מסוגלים לקבל את זה כי אבות המדינה המייסדים הורישו לסולל-בונה מגרשים במיליוני דולרים והם מחזיקים אותם עד היום. זה יכול להיות בטחונות וערובות וזה חלק מאותה מגמה. אז אי אפשר להתעלם מכך שצריך ליישם קריטריונים כאלה, להבטיח את הכספים שנוחנים גם לקבלנות הפרטית, שלא יירדו לסמיון.

ביקש חבר-הכנסת דן תיכון בישיבה הקודמת, ואני מאמץ את בקשתו, שיסבירו את העיסקה שסולל-בונה ביצעה בירושלים. מתברר שבעיסקה הזאת הם קודם ישקיעו מיליוני דולרים בבניה ורק בעוד כמה שנים הם יוכלו לבצע עיסקת קומבינציה. בינתיים בכספים שאנחנו נותנים הם קונים מגרש. אני מבקש שיגידו לנו אם העיסקה של רכישת המגרש בירושלים תואמת את ההסכם שעליו אנחנו דנים עכשיו.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מקווה שתכנית ההבראה שעושים לסולל-בונה לא אומרת שמהיום שעושים את התכנית הזאת הם עוצרים כל עיסקה ולא עושים יותר עסקים.

י' מצא:

הם הולכים לעשות עיסקת הפסד. אני רוצה לשמוע אם זה כך או לא.

א' ויינשטיין:

אדוני היושב-ראש, יש לוועדה בעיה מאוד אמיתית. הממשלה עשתה סעות מהותית בכך שהביאה לשולחן הוועדה הסדר לגבי סקסור אחד. זו סעות מהותית. כך גם לגבי קופת חולים. ולא הפקידים אשמים בכך.

לגבי ההסדר עם סולל-בונה, אמרנו שלא ניקח את עובדי סולל-בונה כבני ערובה. נרוץ קדימה. העמדה הזאת היא שלי גם היום. בינתיים עבר חודש והוועדה והאוצר לא מתקדמים - - -

ח' רטון:

לא נכון.

א' ויינשטיין:

קודם עשו הסכם עם סולל בונה, הסכם שהוא לא לוגי. עכשיו אומרים שהאחרים לא יכולים לפי סולל-בונה. אדוני היושב-ראש, יש חברים במסדרונות שאומרים לא לאשר שום ערכות מדינה, עד שהקבלנים יקבלו ערכות מדינה, כי אין להם נכסים. אני מציע שלא נחזיק את עובדי סולל-בונה כבני ערוכה. חהיה הצבעה ביום שני, אבל אני מבקש שהסעיף השני לאחר ההצבעה יהיה דין וחשבון על המשא ומתן עם הקבלנים ושיביאו לנו את עקרונות ההסדר. כל זמן שלא נפתור את הבעיה הזאת לא נוכל להתקדם.

ח' רמון:

אני פונה לחבר-הכנסת אריאל ויינשטיין, כמי שמוכן להצביע בעד ולא רוצה לנהוג סחבת - הבעיה המקבילה היא בעיה אמיתית. אני מצוי בה לפני ולפנים, ומנסים למצוא פתרון. בהחלט יש לזרז את זה. אני בסוח שחבר-הכנסת מצא לא רצה לומר שרן חקלאי גרם להתאבדויות, אבל אפשר היה להבין את זה כך. האנשים האלה עובדים יומט ולילה והענין מסובך. מדובר בעשרות מיליוני דולרים. גם על הסדר סולל-בונה מדברים כבר חצי שנה. אי אפשר לפתור בעיות גדולות במהירות. אנחנו מנסים לסייע. כמעט כל שלושה ימים אני מבקש לדעת מה קורה. אז מי שמנסים לעשות עכשיו הפרדה, זה לא נכון. רק עכשיו גמרו את ההסדר של קלרין שוועדת המשנה היתה שותפה בזה. אני מקווה שברוב הפרוייקטים, חוץ מפרוייקט אחד שהוא כמעט אבוד, יהיו הסדרים.

כל יום שנדחה אישור ההסכם של סולל-בונה, עולה עוד כסף, ולא סכומים קטנים אלא מיליוני דולרים. אני מכבד את הגישה שלא לוקחים אף עובד בתור בן ערוכה, אבל אף אחד גם לא רוצה לפגוע בקבלנות הפרסית. משקיעים מאמציט בשני הצדדיים. לכן אינני מבין למה אנחנו צריכים להצביע רק בעוד ארבעה ימים, כאשר אני יכול לחשב כמה עולה כל יום של דחיה, מיליון דולר או יותר. לכן אני פונה למצפון.

ד' תיכון:

הדברים של חבר-הכנסת רמון משכנעים מאוד. אבל ההסכם למעשה לא גמור. הממשלה הממונה על שוק ההון אומרת שהמחיר לא סופי. חסר לנו המסמך של קופות הגמל. ממילא הכסף לא ייצא לפני יום שני.

ח' רמון:

לא הכסף, ההסדר.

ד' תיכון:

הדחיה ליום שני איננה מעכבת.

היו"ר א' י' שפירא:

חבר-הכנסת תיכון, אתה מוריד את הבקשה שלך להתייעצות סיעתית?

ד' תיכון:

לא.

אני מודיע פה שגם אם היינו מצביעים על זה היום, לא הצבענו על ההסכם של סולל-בונה. אי אפשר לבצע את העיסקה עם סולל-בונה כל עוד לא חתמו על החוזה. אבל הם לא יכולים לחתום על החוזה כל עוד אין להם ה-45 מיליון דולר. אני מבין את חבר-הכנסת מצא. הוא מפחד שכאשר יגמרו את ענין סולל-בונה לא יספלו בקבלנים הפרטיים. כל אחד יכול לייצג פה אינטרס מסויים. אז יש לנו משכנתה טובה מאוד כי לא צבענו על החוזה של סולל-בונה. ועדת הכספים אמרה שהחוזה צריך לבוא לכאן.

י' מצא:

אתה מוכן להתחייב שכאשר יובא לפה החוזה של סולל-בונה לדיון והצבעה, יחד אתו יביאו עוד שניים-שלושה מקרים אחרים? או שגם אז תאמר לי שצריך לחכות? אני רוצה שיביאו את הקריטריונים.

היו"ר א' י' שפירא:

לישיבה ביום שני, אחרי שנצביע, אני מזמין את רן חקלאי להסביר לנו איפה עומדות הבקשות והתכניות שהגישו קבלנים פרטיים.

אני מבקש מנציג האוצר להסביר את רכישת המגרש בירושלים על ידי סולל-בונה.

ע' שגב:

סולל-בונה עומדת לבצע עבודה עבור עיריית ירושלים. בחמורה לעבודה סולל-בונה תקבל מקדמה ואת יתרת התשלום עבור העבודה תקבל במגרש ברחוב שמואל הנביא.

י' מצא:

מה היקף העבודה?

ע' שגב:

פה נדרש מימון ביניים מסולל-בונה והחברה לא יכלה לעמוד בזה. ואז החברה התקשרה עם עוד שלושה שותפים, והשותפים נושאים במימון הביניים. אני לא רוצה לתת את שמות הקבלנים. אולי אפשר לבקש את זה מסולל-בונה.

ד' תיכון:

הם מכחישים את ענין הקבלנים.

ע' שגב:

אני מוסר מה שידוע לי מסולל-בונה. ההסכם הוא בין סולל-בונה לקבלנים לכן העירייה לא צריכה לדעת את זה. ההסכם אומר שבמימון הביניים ישאו שלושת השותפים האחרים. זאת אומרת, סולל-בונה לא מוציאה מימון ביניים על חשבונה.

י' מצא:

מה עלות העבודה?

מ' בר-און:

הקבלנים יעבדו?

ע' שגב:

אני לא יודע.

י' מצא:

אני מבקש את פרטי החוזה הזה של סולל-בונה עם העירייה. אני רוצה לדעת אם זה הסכם של הפסד או לא.

ח' רמון:

אני מתנגד בכל חוקף לענין הזה.

ע' סולודר:

יש לי שאלה ליועץ המשפטי: האם זה הנוהג שהיה בוועדת הכספים שהוא הופכת לאינספקטור שבדק את התכניות של כל חברה שבאה לוועדת הכספים?

ד' תיכון:

בתכנית ההבראה נאמר שסולל-כונה מממשת רכוש כדי להיות נזילה יותר במסגרת תכנית ההצלה, והממשלה נותנת כסף. רשאי חבר כנסת לשאול במידה שהוא מוצא שעיסקה נוגדת את ההסכם הזה.

תעודות בונדס

היו"ר י' ארידור:

מדובר פה על כך שתושב ישראל רשאי לפדות תעודת בונדס על פי התנאים של תושבי חוץ. יש פה שינויים קליט בתנאים. אני מעמיד זאת להצבעה.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לאשר את התיקון המוצע.

פרעון מוקדם של מלווה מרצון לפי חוק מלווה מלחמה ומימון רכש - העלאת הסכום לאישור על ידי שר האוצר ללא אישור הוועדה והצמדת הסכום

היו"ר י' ארידור:

מדובר על פרעון מוקדם של מלווה מרצון, העלאת הסכום לאישור על ידי שר האוצר ללא אישור הוועדה, ל-15 אלף ש"ח. אני מעמיד זאת להצבעה.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לאשר

צו מס הכנסה (פסור ממס על ריבית) - דיבלופמנט קורפוריישן פור ישראל 30 מ' מ"ג

היו"ר י' ארידור:

מדובר על פסור ממס הכנסה על ריבית שמסולמת על אגרות חוב בגרמניה. אני מעמיד זאת להצבעה.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לאשר

היו"ר י' ארידור:

בזאת סיימנו את סדר היום. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13:15